

15.8.2018

Poliisihallitus

Viite: Poliisihallituksen lausuntopyyntö 3.7.2018

Keskusrikospoliisin lausunto työryhmän ehdotuksesta hallituksen esitykseksi laiksi henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Keskusrikospoliisin lausunto

Tausta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa, joka korvaisi voimassa olevan Rajavartiolaitoksen henkilötietolain. Esityksen tavoitteena on saattaa Rajavartiolaitoksen henkilötietolainsäädäntö vastaamaan tietosuoja-asetuksen ja tietosuojadirektiivin vaatimuksia. Esityksellä pyritään varmistamaan, että kansallinen lainsäädäntö olisi yhteensopivaa EU:n tietosuojaa koskevan sääntelyn kanssa. Esityksen mukaan sääntely on useiden muutosten myötä muodostunut varsin vaikealukaiseksi, mikä on aiheuttanut käytännön soveltamistilanteissa epäselvyyttä. Lisäksi rekisteri- ja tietojärjestelmäkohtainen sääntely myös rajoittaa tarpeettomasti henkilötietojen käsittelyyn liittyviä teknisiä ratkaisuja.

Lausunto

Keskusrikospoliisi pitää hyvänä esityksen tavoitetta saattaa henkilötietojen käsittelyä Rajavartiolaitoksessa koskeva lainsäädäntö ajan tasalle. Alakohdaiselle erityissääntelylle on viranomaisten henkilötietojen käsittelyä koskevassa lainsäädännössä selvä tarve. Lisäksi lainsäädännön yksinkertaistaminen ja tarpeettoman päällekkäisen sääntelyn poistaminen on paitsi tarkoituksenmukaista myös EU-sääntelyn ja suomalaisen lainsäädäntökehityksen ja tavoitteiden linjassa.

Henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn kokoaminen uuteen Rajavartiolaitoksen henkilötietolakiin ja sääntelyn pohjautuminen sisällöltään monilta osin poliisin henkilötietolakiin sekä sääntelyn samankaltaisuus Puolustusvoimain ja Tullin henkilötietolakeihin yhdenmukaistaa lainsäädäntöä turvallisuusviranomaisten henkilötietojen käsittelyyn liittyen. Mikäli muutoksia tehdään lausuntokierroksen jälkeen johonkin mainituista laeista, on syytä huomioida vaikutukset myös muiden alojen erityissääntelyyn.

Laki henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa

1 Luku: Yleiset säännökset

3 § Määritelmät

Ainakin Schengen-tietojärjestelmää, Schengenin tietojärjestelmän kansallista järjestelmää, Schengen-valtiota ja toimivaltaisia Schengen viranomaisia koskevat määritelmät olisi luontevaa sisällyttää myös Rajavartiolaitoksen henkilötietojen käsittelyä koskevaan lakiin yhdenmukaisen tietojen käsittelyn turvaamiseksi. Poliisin henkilötietolaista nämä määritelmät löytyvät ainakin esitysluonnoksen perusteella.

Lisäksi soveltamisen helpottamiseksi ja selkeyttämiseksi tulisi 3 §:ään lisätä määritelmät seuraavista keskeisistä käsitteistä: henkilötieto, henkilötietojen käsittely, tietojoukko sekä erityiset henkilötieto-ryhmät.

2 Luku: Henkilötietojen käsittely

4 § Henkilön perustietojen käsittely

Oikeus käsitellä 4 § 1 momentin mukaisia tietoja. Henkilön siviilisääty ja kulkuneuvon rekisteritunnus olisi perusteltua lisätä myös Rajavartiolaitoksen henkilötietojen käsittelyä koskevan lain osaksi. Tullin henkilötietolaista nämä keskeiset perustiedot löytyvät.

8 § Henkilötietojen käsittely rikosten ennalta estämiseksi tai paljastamiseksi

Rajavartiolaitosta koskevassa luonnoksessa käytetään termejä rikosten ennalta estäminen ja paljastaminen rikostiedustelun sijasta. Terminologiaa voidaan pitää poliisin henkilötietolakia onnistuneempana, sillä rikostiedustelu-käsitettä ei ole laintasoisesti määritelty. Rikosten ennalta estäminen ja paljastaminen sen sijaan on määritelty niin poliisi- kuin pakkokeinolaissa että laissa rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa (108/2018). Lain soveltamisen kannalta voidaan pitää täsmällisempänä ja oikeusvarmempana viitata jo aiemmin laintasolla luotuihin määritelmiin.

3 Luku: Oikeus tietojen saamiseen

Ei lausuttavaa

4 Luku: Henkilötietojen luovuttaminen

Luvussa säädettäisiin teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona tapahtuvasta henkilötietojen luovuttamisesta muille viranomaisille sekä tietojen luovuttamisesta yleisen tietoverkonavulla. Ehdotettu 4 luku sisältäisi tarvittavat täydentävät säännökset tietojen luovuttamisesta kolmansiin maihin ja kansainvälisille järjestöille.

Mainittujen viranomaistahojen kanssa tapahtuvan yhteistyön sujuvuuden kannalta säädös on tarpeellinen jokaisen viranomaisen laissa säädetyn tehtävän suorittamista varten. Säädöksen 4-13 §:ien sisältämien tietojen luovuttamisoikeus on mainittujen viranomaistoimijoiden kanssa tehtävän

tärkeän yhteistyön edellytys. Keskusrikospoliisi pitää erityisen hyvänä, että myös tietolähdetoimintaa koskevia tietoja on mahdollisuus luovuttaa 30 § mukaisesti tietojoukkona ja teknisen käyttöyhteyden avulla.

32 §

Olennessa tärkeää -edellytys on ilmeisesti tarkoitus olla välttämättömyyedellytystä lievempi. Tarpeellinen käsite olisi koko säädöstekstiin nähden paremmin linjassa. Lisäksi rekisteröidyn oikeutettu etu edellytys vaatii tulkinnan tueksi kattavat perustelut. Oikeutetun edun käsitettä on pohdittu erityislainsäädännön osalta aikaisemminkin ja lainsoveltajan, kuten Rajavartiolaitoksen yksittäisen virkamiehen, tulisi olla käytännön soveltamistilanteessa selvillä mihin etuihin käsitteellä viitataan ja miten kollisiotilanteessa tulee tulkita oikeutettujen etujen etusijajärjestystä.

5 luku: Tietojen poistaminen ja arkistointi

Luvun nimen voisi muuttaa Henkilötietojen poistaminen ja arkistointi, jolloin se olisi linjassa muiden viranomaisten vastaavien säädösten kanssa.

6 luku: Rekisteröidyn oikeudet

Ei lausuttavaa

7 luku: Erinäiset säännökset

Ei lausuttavaa

Laki poliisin, Tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Keskusrikospoliisi pitää uuden 6 §:n 6 momentin lisäämistä hyvänä ja tarpeellisena. Muotoilultaan momentin kirjauksen tulisi olla sellainen, että se kattaa sekä Tullin että Rajavartiolaitoksen virkamiehen.

Keskusrikospoliisi esittää, että poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta annetun lain 6 §:ään lisättäisiin 6 momentti, jonka mukaan PTR-rikostiedusteluyksikköön työskentelemään määrättyllä virkamiehellä olisi oikeus yksikön tehtäviä hoitaessaan käsitellä kaikkia yksikön tehtävien hoitamiseen liittyviä ja hankittuja tietoja, riippumatta siitä, minkä viranomaisen toimivaltaan henkilötietojen käsittely muutoin kuuluu.

Laki eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Lakiluonnoksessa on ehdotettu tehtäväksi kirjoitusasuun liittyvä muutos 17 §:n 3 momenttiin. Voimassa olevan lain 17 §:n 1 momentin mukaan ääntä tai kuvaa saadaan tallentaa automaattisesti tekniselle laitteelle, jos se on tarpeen rikoslain 34 a luvussa tarkoitettujen rikosten estämiseksi taikka mainitussa luvussa tarkoitetuista rikoksista etsintäkuulutettujen tai näihin rikoksiin todennäköisin syin syylliseksi epäiltyjen tunnistamiseksi. Kynnys tallentaa 17 §:n perusteella rikostorjuntatarkoituksessa ääntä tai kuvaa tek-

niselle laitteelle on asetettu erittäin korkealle, kun sen tulisi muuttuneen turvallisuusympäristön vuoksi olla huomattavasti matalampi.

Keskusrikospoliisin päällikkö
Poliisineuvos

Robin Lardot

Rikostarkastaja

Simeon Oikarinen